



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou ve věci

žalobce: **X.**, narozen dne X.
státní příslušnost Ruská federace
místem pobytu v ČR X.
zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.
sídlem Kovářská 939/4, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 6. 2020 č. j. OAM-1-827/VL-10-ZA10-PD3-2007

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 6. 2020 č. j. OAM-1-827/VL-10-ZA10-PD3-2007 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „**žalovaný**“), jímž rozhodl o žádosti žalobce o prodloužení doplňkové ochrany podané dne 8. 10. 2019 tak, že podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o azylu**“) se doplňková ochrana

neprodluhuje. Žalobce uvedl, že napadené rozhodnutí mu bylo doručeno dne 2. 7. 2020.

II. Žalobní body

2. Dle názoru žalobce porušil žalovaný § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“), neboť nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu (§ 2 odst. 4 správního řádu), § 14a odst. 1 zákona o azylu, neboť žalobce splňuje zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany stanovené v § 14a zákona o azylu, protože mu v případě návratu do země původu hrozí nebezpečí vážné újmy a nelidského a ponižujícího zacházení v důsledku přetrvávající špatné péče o osoby s psychickým onemocněním, § 53a odst. 4 ve spojení s § 17a zákona o azylu, neboť nebyly naplněny podmínky pro neprodloužení doplňkové ochrany, protože okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, nezanikly ani se nezměnily do té míry, že již doplňková ochrana není zapotřebí a čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „**EÚLP**“), neboť v případě navrácení žalobce na území Ruské federace hrozí riziko, že bude vystaven život ohrožující situaci nebo zacházení odporujícímu článku 3 EÚLP.
3. Žalobce má za to, že v jeho případě nedošlo k zániku ani změně okolností, za kterých byla doplňková ochrana udělena. Poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57, dle něhož je odnětí doplňkové ochrany možné pouze tehdy, došlo-li ke kvalifikované změně, resp. úplnému zániku, těch okolností, které vedly k udělení doplňkové ochrany, přičemž důvodem pro odnětí doplňkové ochrany podle § 17a odst. 1 písm. a) nemůže být, dospěje-li správní orgán dodatečně k závěru, že tato ochrana vůbec neměla být rozhodnutím o jejím udělení poskytnuta a snaží-li se jejím odnětím revidovat původní rozhodnutí. Dále poukázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Az 68/2017-58, dle něhož má-li Ministerstvo vnitra prodloužení doplňkové ochrany odepřít, musí prokázat zásadní změnu okolností v těch aspektech, jež dříve považovalo za klíčové.
4. Dle žalobce nestačí v rámci řízení o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany nanovo posuzovat naplnění jednotlivých podmínek pro udělení doplňkové ochrany, přičemž žalovaný neprokázal, v čem jsou změny natolik zásadní, lišící se od stavu v okamžiku, kdy byla doplňková ochrana udělena.
5. Dle žalobce nezjistil žalovaný stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem k individuálním okolnostem případu. Uvádí, že nelze tvrdit, že by v porovnání s předešlými roky došlo v oblasti péče o osoby s psychickým onemocněním k tak výrazné změně trvalé povahy, která by odůvodňovala neprodloužení doplňkové ochrany žalobci.
6. Zprávy o zemi původu uvedené v napadeném rozhodnutí nejsou relevantní, neboť vypovídají o poskytování služeb a péče jiným ohroženým skupinám (staré a nemohoucí osoby, samoživitelky či osoby trpící posttraumatickou stresovou

poruchou či depresemi) a zároveň uvádějí jako jeden z důvodů zákonné zakotvení péče a kontroly v této oblasti platné již v roce 2013, kdy byla žalobci doplňková ochrana poprvé udělena. Nepovažoval-li žalovaný danou normativní úpravu za účinný prostředek nápravy v době udělení doplňkové ochrany, měl specifikovat, v čem spočívá natolik zásadní zlepšení, že již prodloužení doplňkové ochrany není potřeba.

7. Dle žalovaného jeví napadené rozhodnutí znaky svévole a odporuje povinnosti správního orgánu vyplývající z ust. § 2 odst. 4 správního řádu.
8. Žalobce upozornil, že žalovaný některá shodná zjištění hodnotil odlišně v původním rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany a v napadeném rozhodnutí. Konkrétně poukázal na posouzení vlivu přítomnosti rodiny v místě bydliště žalobce. Zatímco v původním rozhodnutí žalovaný uvedl, že nepřítomnost rodiny má pro osud psychicky nemocného člověka radikální význam, v napadeném rozhodnutí uvedl pouze, že přítomnost rodiny v místě bydliště nemá na přiznání státní pomoci vliv.
9. Žalobce má dále za to, že bylo jeho vykonstruované zadržení a nucená hospitalizace odplatou státních orgánů za jeho protirežimní činnost. Ve vlasti již nemá žádné zázemí, rodinu, vazby ani majetek. S ohledem na původ otce z Běloruska se nikdy necítil v Rusku akceptován.
10. Pokud žalovaný v původním rozhodnutí seznal, že na území Ruské federace jsou možnosti ambulantní péče, azylových domů, či jiných zařízení nedostupné, tak se tato situace nezměnila. Žalobci byla po příjezdu do ČR diagnostikována paranoidní schizofrenie. Užíval lék Tramal, který však u něj vyvolával stavy závislosti. Žalovaný se nezabýval otázkou možnosti léčby nemoci žalobce na území Ruské federace a pouze konstatoval, že péče je poskytována například osobám s posttraumatickou stresovou poruchou. Žalovaný zároveň rezignoval na zjišťování zdravotního stavu žalobce, když si nevyžádal relevantní zprávy odborníků o povaze nemoci, ale ani se nepokusil získat znalecký posudek specialisty z oblasti psychiatrie.
11. Žalobce odmítl vykonat povinnou vojenskou službu a následně byl v roce 1985 umístěn na psychiatrické oddělení. I poté byl několikrát nedobrovolně hospitalizován a především ze strachu z další nucené hospitalizace zemi opustil. Důvody hospitalizace v devadesátých letech připisuje podezření státních orgánů, že měl údajně spáchat několikanásobné tzv. vraždy stařenek.
12. Skutečnost, že je žalobcův stav navenek relativně stabilizovaný, neznamena, že podobným způsobem se bude jeho stav vyvíjet i po návratu do vlasti. Dle žalobce je možnost vést hodnotnější život mimo uzavřený ústav důsledkem právě možnostmi přístupu k základním zdravotním a právním institutům ochrany.
13. Ve vztahu k podkladům pro vydání rozhodnutí žalobce namítá, že žalovaný pracuje se shromážděnými podklady selektivně, nepřihlíží ke všemu, co z těchto zpráv vyplývá a informace tendenčně dezinterpretuje v neprospěch žalobce. Kromě toho se žalovaný nepokusil dohledat zdroje dostupné na internetu, které žalovaný navrhoval. Podle § 50 odst. 1 správního řádu přitom platí, že podkladem pro vydání rozhodnutí mají být i návrhy účastníků. Poukázal na několik článků ohledně zneužívání hospitalizace na psychiatrii v Rusku. Žalobce má za to, že je měl

žalovaný vyhledat a provést jako důkazy. Nemohl po žalobci požadovat, aby mu tyto zprávy předložil s ohledem na svou situaci a pobyt v azylovém domě. Dle žalobce v případě, že ani v těchto veřejně známých případech nejsou zajištěna základní práva, byl by žalobce bez rodiny a sociální sítě kontaktů ponechán napospas nelidskému a ponižujícímu zacházení.

14. Žalobce poukazuje na stav psychiatrických zařízení v Rusku a nemožnost účinné právní ochrany proti zneužívání. Odkázal na reportáže na stránkách televizeseznam.cz a seznamzpravy.cz, která poukazují na flagrantní nedostatek kvalifikovaného i pomocného personálu, hygieny, základních potřeb a především setrvalé, konstantní a všudypřítomné ponižující a nelidské zacházení. Přes přísliby vlády o zlepšení stavu těchto zařízení nedošlo k žádným změnám.
15. Žalovaný nedostal v plném rozsahu své povinnosti podle § 23c zákona o azylu, tj. využívat přesné a aktuální informace o zemi původu žadatele opatřeny z různých zdrojů. Shromážděné informace jsou pouze obecného charakteru popisující obecnou situaci v oblasti zdravotnictví v Ruské federaci a oblasti péče o některé ohrožené skupiny obyvatel, která však na situaci žalobce nedopadá.
16. Navrhl, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k dalšímu řízení. Žalobce také apeloval, aby soud sám meritorně posoudil, zda žalobce splňuje podmínky k prodloužení doplňkové ochrany nebo nikoliv a zavázal žalovaného svým jednoznačným právním názorem, který bude žalovaný nucen respektovat.

III. Vyjádření žalovaného

17. Žalovaný ve svém vyjádření nesouhlasil s obsahem žalobních námitek. Uvedl, že žalovaný porovnal situaci, na základě které byla žalobci udělena doplňková ochrana se situací současnou, a shledal, že došlo ke změnám, které již další prodloužení doplňkové ochrany vylučují. Odkázal na napadené rozhodnutí, v němž žalovaný na základě informace MZV ČR č. j. 100570-6/2020-LPTP popisuje situaci osob s psychickými problémy či onemocněními v Rusku a dostupnost případné zdravotní péče související s těmito problémy a onemocněními. Ve vztahu k žalobcem předkládaným zprávám konstatoval, že tyto poukazují na údajné zneužívání psychiatrických léčen k „odstranění“ pro režim nepohodlných osob, avšak žalobce do této kategorie osob nespadá. Navrhl, aby soud žalobu v plném rozsahu zamítl.

IV. Obsah správního spisu

18. Ze správního spisu soud zjistil tyto pro řízení podstatné skutečnosti:
19. Žalobce podal dne 27. 10. 2007 v ČR žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou odůvodnil tím, že se obává o svůj život a své zdraví s ohledem na předchozí hospitalizace na psychiatrickém oddělení v zemi původu.
20. Rozhodnutím žalovaného ze dne 14. 11. 2007, č. j. OAM-1-827/VL-10-05-2007 byla žádost žalobce zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 16. 3. 2009 zamítl žalobu proti tomuto rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 17. 12. 2009, č. j. 6 Azs 64/2009-83 zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě a

vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud v Ostravě zrušil svým rozsudkem ze dne 31. 5. 2010, č. j. 63 Az 113/2007-106 rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

21. Rozhodnutím žalovaného ze dne 20. 11. 2013, č. j. OAM-1-827/VL-10-ZA04-R2-2007 (dále jen „**rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany**“) byla žalobci udělena doplňková ochrana na dobu 24 měsíců. Žalovaný ve svém rozhodnutí shledal, že péče o občany Ruska, kteří strádají psychickými onemocněními, je natolik nedostatečná, že by žadatel byl vystaven nelidskému a ponižujícímu zacházení. Žalovaný dále zdůraznil, že v případě návratu žalobce do vlasti by zůstal zcela osamocen a nedostávalo by se mu potřebné podpory ze strany příbuzných.
22. Dne 18. 6. 2015 žalobce požádal o prodloužení doplňkové ochrany podle § 53a zákona o azylu. Rozhodnutím žalovaného ze dne 20. 11. 2015, č. j. OAM-1-827/VL-10-ZA04-K01-PD1-2007 byla doplňková ochrana prodloužena o dobu 24 měsíců. Dne 5. 10. 2017 žalobce požádal o prodloužení doplňkové ochrany. Rozhodnutím žalovaného ze dne 18. 12. 2017, č. j. OAM-1/827/VL-10-ZA04-PD2-2007 byla doplňková ochrana prodloužena o dobu 24 měsíců.
23. Žalobce požádal dne 8. 10. 2019 o prodloužení doplňkové ochrany. V žádosti uvedl, že stále trvají důvody, pro které mu byla doplňková ochrana udělena. Dne 17. 12. 2019 byl s žalobcem proveden pohovor k této žádosti a dne 11. 6. 2020 byl žalobce seznámen s podklady pro vydání rozhodnutí. Rozhodnutím ze dne 15. 6. 2020, č. j. OAM-1-827/VL-10-ZA10-PD3-2007 žalovaný rozhodl o neprodloužení doplňkové ochrany žalobce.
24. Žalovaný shledal, že došlo k pozitivnímu vývoji stran situace psychicky nemocných osob, a žalobci tak nic nebrání v tom, aby se navrátil do země původu. Odkazuje mimo jiné na informaci MZV ČR ze dne 9. 4. 2020, č. j. 100570-6/2020-LPTP, která potvrzuje existenci pomoci a péče pro tyto osoby v rámci sociálního a zdravotního systému Ruské federace a možnosti ochrany proti případnému porušování jejich lidských práv a nelidskému zacházení. Jediným kompetentním orgánem, který je způsobilý rozhodnout o nedobrovolném umístění osoby do psychiatrického zařízení je pouze soud. Proti takovému rozhodnutí pak existuje možnost podat opravný prostředek. Dle zprávy dochází k porušování lidských práv a nelidskému zacházení ve výjimečných případech. Pokud k takovému jednání dochází, je možné se obrátit na lékaře nebo na ombudsmana. Žalobcem uvedené obavy související s psychiatrickou léčbou v Rusku považuje žalovaný za nepodložené.
25. Žalovaný považuje obavy z návratu do Ruska za neopodstatněné i s ohledem na aktuální zdravotní stav žalobce a potřebnou zdravotní péči. Žalobce nenavštěvuje žádného lékaře, nepodstupuje psychologickou ani psychiatrickou léčbu, neužívá žádné léky. Hospitalizován v ČR byl před více než 10 lety. Žalobce nepovažuje svůj zdravotní stav za závažný a lékaře nepotřebuje. Z vyjádření žalobce nevyplývá, že by se nacházel ve vážném zdravotním stavu, pro nějž by se musel obávat svého umístění v psychiatrickém zařízení. Je soběstačný v péči o svoji osobu i práce schopný, neužívá žádné léky ani nepotřebuje lékařskou péči.
26. Žalovaný neshledává objektivní důvody, proč by se měl žalobce obávat politicky motivovaného určování psychiatrických diagnóz a umisťování osob do psychiatrických zařízení, neboť žalobce nepobývá v Ruské federaci posledních 15 let a v ČR se žádným způsobem politicky ani veřejně neangažuje, neúčastní se žádných politických aktivit. Dále žalovaný odkázal na své rozhodnutí ze dne 20. 11.

2013, č. j. OAM-1-827/VL-10-ZA04-R2-2007, v němž se vypořádal se všemi žadatelem tvrzenými skutečnostmi a obavami z umístění do psychiatrických zařízení z politických důvodů. Dle žalovaného žalobce nebyl a není zájmovou osobou, politicky ani veřejně se neangažuje, neúčastní se žádných politických aktivit.

27. Žalovaný shledal, že osobní situace žalobce nebude ovlivněna takovým způsobem, aby to znemožňovalo jeho návrat do Ruské federace. Žalobce uvedl, že na území ČR nemá žádné rodinné, osobní, ekonomické, kulturní či sociální vazby nebo jiné závazky. K neexistenci rodinného a materiálního zázemí žalobce v Ruské federaci žalovaný uvedl, že takové zázemí žalobce nemá ani v ČR. Žalovaný má za to, že situace žalobce v zemi původu nebude horší, než je jeho situace v ČR. Žalobce může čerpat ze systému sociálního zabezpečení a sociální péče. Je mu garantován přístup ke zdravotní péči. Střediska pro zaměstnanost poskytují různé druhy pomoci při hledání zaměstnání. Osoby evidované v Středisku pro zaměstnanost Federální služby pro práci a zaměstnanost mohou žádat o podporu v nezaměstnanosti, mají též právo navštěvovat bezplatné odborné školicí kurzy pro zvýšení své kvalifikace.
28. Dle žalovaného měl žalobce možnost připravit se např. materiálně na eventuální návrat do Ruska. Skutečnost, že žalobce nebral možnost neprodloužení doplňkové ochrany v potaz, nelze požadovat za důvod k prodloužení doplňkové ochrany. Dále uvedl, že žalobce má možnost zařídit si další pobyt na území ČR v režimu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

29. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
30. Podle ust. § 53a odst. 4 věty čtvrté zákona o azylu *ministerstvo prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a).*
31. Podle ust. § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu *doplňková ochrana se odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Podle ust. § 17a odst. 2 zákona o azylu při posuzování důvodů uvedených v odstavci 1 ministerstvo přihlédne k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. Dále se přihlédne k tomu, zda osoba požívající doplňkové ochrany uvede závažné okolnosti podložené předchozí vážnou újmou odůvodňující odmítnutí ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo, je-li osobou bez státního občanství, státu svého posledního trvalého bydliště.*
32. Nejvyšší správní soud k tomu v rozsudku ze dne 23. 7. 2009 č. j. 1 Azs 34/2009-55 uvedl, že: „...smyslem § 53a zákona o azylu je umožnit správnímu orgánu opakovaně ověřovat naplnění, resp. trvání podmínek doplňkové ochrany, pro něž byla dle § 14a zákona o azylu žadateli o prodloužení doplňkové ochrany udělena, především vzhledem k možným změnám v zemi původu žadatele. Správní orgán je oprávněn vydat negativní rozhodnutí o uvedené žádosti pouze při nenaplnění podmínek stanovených v § 14a citovaného zákona.“ Z toho vyplývá, že základem řízení o prodloužení

doplňkové ochrany je posouzení toho, zda se významně a dlouhodobě změnily okolnosti, pro které byla žadateli udělena doplňková ochrana.

33. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35 správní orgán nese důkazní břemeno v otázce, zda nadále trvá původní důvod udělení doplňkové ochrany, nebo zda se naopak situace v domovském státě cizince stabilizovala a tato změna je natolik významná a trvalé povahy, že cizinci nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy a odůvodňuje to zamítnutí žádosti o prodloužení doplňkové ochrany.
34. Soud shledal, že žalovaný toto důkazní břemeno neunesl a na základě informací o zemi původu shromážděných v rámci řízení o prodloužení doplňkové ochrany nemohl dospět k závěru, že došlo k významné a trvalé změně v zemi původu žalobce.
35. Žalobci byla udělena doplňková ochrana z důvodu hrozícího nebezpečí vážné újmy v zemi původu, neboť z informací dostupných správnímu orgánu tehdy vyplývalo, že péče o občany Ruské federace, kteří strádají psychickými onemocněními, je natolik nedostatečná, že by žalobci hrozilo v případě návratu do vlasti přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy. Žalovaný v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany zohlednil neexistenci azylových domů, chráněných dílen, charitativních a komunitních center. Posoudil výši invalidní penze v Moskvě, která dosahovala 15 tisíc rublů a v regionech nižší částky. Dále vycházel z toho, že jiné formy materiální a sociální pomoci de facto neexistují. Shledal, že je v zemi slabě rozvinutý systém podpory práceschopnosti znevýhodněné části populace. Dále vycházel z toho, že je vzhledem k faktické neexistenci komunitní péče nehospitalizovaný pacient často na pomoc rodiny odkázán. Nemohou-li se příbuzní o nemocnou osobu postarat a je-li shledán společensky nebezpečným, znamená to pro něj automatickou a často doživotní hospitalizaci. Žalovaný v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany dále vycházel z toho, že je velmi omezená možnost kontroly dodržování lidských práv v uzavřených psychiatrických zařízeních (fyzické násilí, zneužívání určitých léčebných metod, zákaz kontaktu s dalšími pacienty, příbuznými, známými, záměrné zneužívání medikamentů). Žalovaný tak ve svém rozhodnutí shledal, že péče o občany Ruska, kteří strádají psychickými onemocněními, je natolik nedostatečná, že by žadatel byl vystaven nelidskému a ponižujícímu zacházení. Žalovaný dále zdůraznil, že v případě návratu žalobce do vlasti by zůstal zcela osamocen a nedostávalo by se mu potřebné podpory ze strany příbuzných.
36. Žalovaný se měl v rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany přezkoumatelně zabývat tím, zda žalobci hrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu či nikoli, přičemž měl porovnat situaci zachycenou v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci ze dne 20. 11. 2013, č. j. OAM-1-827/VL-10-ZA04-K01-PD1-2007 a odůvodnit, zda okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, již zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Soud shledal, že žalovaný neunesl své důkazní břemeno, když neprokázal, že došlo k natolik významné a trvalé změně, že žalobci již nehrozí v zemi původu vážná újma.
37. Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí odkazuje na informaci MZV ČR, č. j. 100570-6/2020-LPTP ze dne 9. 4. 2020 – Ruská federace – Péče v rámci sociálního a zdravotního systému o osoby s psychickými problémy či onemocněním nevyžadujícím hospitalizaci (dále jen „**zpráva z roku 2020**“). Tato zpráva byla žalovaným vyžádána od Odboru lidských práv a transformační politiky

Ministerstva zahraničních věcí a jedná se o částečnou aktualizaci informace MZV ze dne 10. 7. 2013, č. j. 106152/2013-LPTP (dále jen „**zpráva z roku 2013**“), která byla použita v rozhodnutí žalovaného o udělení doplňkové ochrany. Soud uvádí, že přestože obě zprávy obsahují odpovědi zčásti na stejné otázky, je zpráva z roku 2013 výrazně podrobnější, než zpráva z roku 2020. Zatímco se zpráva z roku 2020 zabývá především právním stavem a obecně konstatuje existenci pomoci, zpráva z roku 2013 poukazuje na právní stav, formální existenci pomoci, avšak zároveň zdůrazňuje problémy v praxi a nedostatky systému.

38. Zpráva z roku 2013 upozorňuje, že jediná instituce, která svou formou připomíná azylový dům, je tzv. ubytovna (obščezitiye) pro lidi s psychickými problémy. Jejich celková kapacita byla 400 míst, přičemž lidí vyžadujících péči odborníka trpí cca 3,5mil. Zpráva z roku 2020 informuje pouze o tom, že fungují ústavy sociální péče a pečovatelské domy, tak i azylové domy a charitativní centra, a poskytovány jsou rovněž externí pečovatelské služby, i když **ne ve všech oblastech Ruské federace na stejné úrovni a v dostačujícím rozsahu**. Dále zpráva uvádí, že je sociální pomoc poskytována osobám bez domova na základě čl. 15 zákona o základech sociální pomoci občanům Ruské federace č. 442 z roku 2013. Zpráva však neobsahuje informaci, zda došlo k navýšení kapacity ubytování osob s psychickými problémy. Ze spisového materiálu přitom vyplývá, že žalobce během svého pobytu na území ČR pobýval v azylových zařízeních podle § 2 odst. 1 písm. p) zákona o azylu, po udělení mezinárodní ochrany žil na Ubytovně v Dobrušce, v středisku sociálních služeb pro lidi bez domova (Dům Matky Terezy) a ke dni podání žaloby žil žalobce v azylovém domě pro muže. Ze zprávy z roku 2020 nevyplývá, že by žalobce měl v zemi původu možnost ubytování v podobných střediscích. Naopak, zpráva MZV ČR, č. j. 107638-6/2019-LPTP ze dne 10. 4. 2019, k č. j. MV-7953-1/OAM-2019 (dále jen „**zpráva z roku 2019**“) uvádí, že *„v případě prodeje nemovitosti nebo osobního majetku a utracení získaných prostředků na odjezd do zahraničí je nejpalčivějším problémem především těžká ekonomická situace“*. Ze zprávy Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) Údaje o zemi Rusá federace z roku 2019 vyplývá, že *„Občané, kteří nemají vlastní soukromé bydlení nebo žijí ve špatných podmínkách s velmi nízkým příjmy, mohou požádat o bezplatný byt. Čekací doba na bezplatné byty je však několik let nebo dokonce několik desetiletí“*. Zpráva sice obsahuje informaci o útulcích a jejich dostupnost pro navrátilce, jedná se však o útulky pro ženy a děti v obtížné situaci, především oběti domácího násilí.
39. Ze zprávy z roku 2013 vyplývalo, že je-li osoba z důvodu psychických problémů uznána jako „invalidní“, má nárok na invalidní penzi. Zpráva však dále informovala o tom, že je průměrná invalidní penze v Moskvě cca 15 tisíc rublů a v regionech ještě nižší. Dle zprávy jde s ohledem na životní náklady v Rusku i v případě přiznání plné invalidity o nezáviděníhodné podmínky, kdy kromě těchto výhod (nárok na invalidní penzi, potřebné léky a slevy na hromadnou dopravu, či kulturní zařízení) neexistují jiné formy materiální a sociální pomoci. Zpráva z roku 2020 pouze konstatuje, že osoby trpící závažnými psychickými problémy, které jim znemožňují nástup do práce, dostávají sociální dávky dle stupně přiznané invalidity a dle stupně invalidity jim jsou poskytovány také bezplatné léky. Nezohledňuje však poměr výše invalidní penze ve vztahu k životním nákladům v Rusku.
40. Zpráva z roku 2013 uváděla, že je v Rusku velmi slabě rozvinutý systém podpory práceschopnosti znevýhodněné části populace a v případě pacientů s psychickými problémy takový systém fakticky neexistuje. Zpráva z roku 2020 se k otázce

podpory práceschopnosti pacientů s psychickými problémy nevyjadřuje. Ze spisu vyplývá, že žalobce nebyl během svého pobytu na území ČR zaměstnán. Ze smlouvy o výkonu veřejné služby ze dne 28. 11. 2017 však vyplývá, že žalobce vykonával dobrovolnou činnost ve veřejném zájmu. Také ze smlouvy o poskytnutí sociální služby azylového domu pro muže č. 40/2019 ze dne 27. 11. 2019 vyplývá, že si poskytovatel služby a žalobce dohodli spolupracovat na dosažení osobních cílů, z nichž jeden byl „*nalézt si zaměstnání na smlouvu*“.

41. Zpráva z roku 2013 také uvádí, že absence příbuzných v Rusku nemá vliv pro přiznání státní pomoci, avšak vzhledem k faktické neexistenci komunitní péče je nehospitalizovaný pacient často na pomoc rodiny odkázán. Nemohou-li se o pacienta postarat rodinní příslušníci a shledá-li jej lékař společensky nebezpečným, znamená to automatickou a často doživotní hospitalizaci. Zpráva z roku 2020 pouze konstatuje, že absence rodiny v Rusku nemá vliv na získání pomoci. Neřeší však otázku, zda nejsou osoby s psychickým onemocněním ve skutečnosti s ohledem na neexistenci či nedostatečnost komunitní péče odkázány na pomoc rodiny.
42. Soud si je vědom, že žalovaný nemůže ovlivnit, nakolik podrobné budou odpovědi na jeho otázky předložené Ministerstvu zahraničních věcí, může však Ministerstvo zahraničních věcí požádat o doplnění podrobnějších informací mimo jiné o způsobu uplatňování právních předpisů země původu žalobce a problémů v daných oblastech v praxi. Na základě informací MZV ve zprávě z roku 2020 a zprávy IOM – údaje o zemi z roku 2019 totiž nelze dospět k závěru, že došlo k významné a trvalé změně v zemi původu žalobce v oblasti péče o občany Ruské federace, kteří strádají psychickými onemocněními. Konkrétně není zřejmé, zda žalobce s ohledem na nepřítomnost rodiny bude mít přístup k ubytování a zda mu v případě přiznání invalidity bude poskytnuta dostatečná penze k životu i bez podpory ze strany rodiny a zda tedy bude schopen uspokojovat alespoň ty nejzákladnější lidské potřeby.
43. Také při posuzování situace v psychiatrických zařízeních a dodržování lidských práv v psychiatrických léčebnách vycházel žalovaný ze zprávy z roku 2020, která však i v tomto ohledu pouze konstatuje obecné nastavení, např. že o hospitalizaci rozhoduje soud, v případě porušování lidských práv se lze obrátit na lékaře nebo na ombudsmana, nezabývá se však skutečným stavem a účinností těchto prostředků nápravy. Ze zprávy z roku 2013 přitom jednoznačně vyplývalo, že o nedobrovolné hospitalizaci rozhoduje formálně soud, který si však vždy vyžádá expertní posudek od lékaře. Zpráva dále upozorňovala, že lékaři jsou de facto výlučně zaměstnanci státních zařízení a představitelé specializovaných nevládních organizací v této souvislosti hovořili o velmi silné loajalitě vůči svému zaměstnavateli. Další riziko souviselo dle zprávy s volnou definicí společenské nebezpečnosti a s obecně slabou možností společenské kontroly v této oblasti.
44. Soud souhlasí s žalovaným, že z vyjádření žalobce a z jím doložených lékařských zpráv nevyplývá, že by žalobci z důvodu jeho zdravotního stavu hrozilo bezprostředně po návratu do země původu umístění do psychiatrického zařízení. Žalobce dlouhodobě nevyužívá pomoc psychologa ani psychiatra. Zároveň neužívá žádné léky. Soud přitom zohlednil, skutečnost, že osoby trpící schizofrenií mají tendenci svou nemoc zlehčovat a ne vždy vyhledávají pomoc psychiatra, přestože ji potřebují. Vzhledem k tomu, že však žalobce nepředložil žádné aktuální zprávy o svém psychickém stavu, a to ani poté, co byl v řízení o žalobě již zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, která se specializuje na oblast azylového práva,

soud shledal, že zdravotní stav žalobce dlouhodobě nenasvědčuje tomu, že by žalobci po návratu do země původu hrozila přímo a bezprostředně hospitalizace v psychiatrickém zařízení. Z tohoto důvodu soud nevyzýval žalobce k upřesnění, zda navrhuje odkazy na situaci v psychiatrických léčebnách v Ruské federaci provést jako důkazy, neboť dokazování v tomto směru je za stávající situace nadbytečné.

45. Žalobce namítal, že žalovaný rezignoval na zjišťování jeho zdravotního stavu, když si nevyžádal relevantní zprávy odborníků o povaze nemoci a ani se nepokusil získat znalecký posudek specialisty z oblasti psychiatrie. Soud neshledává tuto námitku důvodnou. Žalobce byl v rámci pohovoru provedeného dne 17. 12. 2019 vyzván k popisu svého zdravotního stavu. Zároveň byl vyzván k doložení lékařských zpráv o svém zdravotním stavu, přičemž doložil zprávu z kožní ordinace ze dne 25. 11. 2019. Soud má sice za to, že by v případě potenciálně zranitelných osob, jakou je i žalobce, žalovaný měl vyvinout větší iniciativu pro řádné zjištění zdravotního stavu žadatele, který navíc v rámci řízení o prodloužení doplňkové ochrany nebyl zastoupen, a nemuselo mu být zřejmé, jaké okolnosti jsou pro řízení rozhodující, v daném případě však soud také zohlednil skutečnost, že žalobce nedoplnil informace o svém zdravotním stavu a nepředložil aktuální lékařské zprávy ani po podání žaloby, kdy je v řízení před městským soudem zastoupen zástupcem. Má-li žalobce za to, že měl žalovaný podrobněji zjišťovat jeho zdravotní stav, předpokládal by soud, že i on sám (je-li na důležitost doložení těchto okolností upozorněn svým zástupcem) bude v této věci aktivnější. Soud zároveň konstatuje, že žalovaný může přistoupit k podrobnějšímu zjištění aktuálního zdravotního stavu žalobce, což by mohlo také přispět k řádnému posouzení otázky, zda i s ohledem na zlepšení zdravotního stavu žalobce nelze považovat změny, co se týče péče a pomoci o osoby s psychickým onemocněním v Rusku, za dostatečné.
46. Vzhledem k tomu, že soud shledal, že žalovaný neunesl své důkazní břemeno a nezjistil stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, když neprokázal, že po udělení doplňkové ochrany žalobci došlo k významné a trvalé změně v zemi původu žalobce, resp. tento závěr žalovaného nemá oporu ve spisu, soud postupoval podle ust. § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a žalobou napadené rozhodnutí bez jednání zrušil a podle ust. § 78 odst. 4 s. ř. s. vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení.
47. V dalším řízení si žalovaný opatří zprávy o zemi původu žalobce, které se budou vyjadřovat k okolnostem, na základě nichž byla žalobci udělena doplňková ochrana rozhodnutím žalovaného ze dne 20. 11. 2013, č. j. OAM-1-827/VL-10-ZA04-R2-2007, a které se nebudou zabývat pouze obecným stavem v oblasti péče a pomoci osobám s psychickým onemocněním, ale také dostupností této pomoci pro žalobce a fungováním systému v praxi. Právním názorem, který soud vyslovil v tomto rozsudku, je správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
48. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce v řízení měl úspěch, ale žádné náklady mu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. T.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 15. února 2022

JUDr. Lenka Loudová v. r.

samosoudkyně